הריני נזיר פרק שני נזיר ט.

הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' כש"ל נזיר. דכיון דאמר הריני נזיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לא אמר כלום: **וכ"ש אינו נזיר.** דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום נזירות בגרוגרות ודבילה: **א"ר יהודה אף כ"ש לא אמרו.** שיהיה בו שום נזירות כלל (ב) אלא נפי מה שאמרו שחושבין (ג) לדברי נזמן שאומר (ג) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה והרי הן עלי קרבן כלומר (ד) שאסורין עליו בקרבן שיהיה נדור מלאכול מהן אבל משום נזירות אין חושבין בו כל עיקר: **גמ' ולדברי כ"ש אמאי הוי נזיר.** בתמיה. מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא דליהוי נזיר אבל מגרוגרות ודבילה דלא מגפן היין הוא לא: **כ"ש אין לו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** (ג) ערך (ד) כלי עלי אדם יודע שאין ערך (ה) לכלי ותייב בכל (ו) דמי ערכו אף ה"נ כי אמר הריני נזיר מן הגרוגרות יודע הוא שאין נחרין מן הגרוגרות ואין מוציא דבריו לבטלה ומקבל עליו נזירות גמורה: **וכ"ה.** דאמרי אינו נזיר סבירא להו כרבי יוסי דאמר בגמ' נדר תמורה בפ' כיצד מעבירין (דף כה:) דבגמר דבריו אדם נתפס וכיון דאמר בגמר דבריו אדם נתפס לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל. ות"ת הא אמר ר' יוסי דאף בגמר דבריו אדם נתפס ומדקאמר אף ליהוי נזיר משום דתפוס לשון ראשון הא ל"ק דהיכא א"ר יוסי אף בגמר דבריו אדם נתפס כגון שהיתה לו בהמת חולין וזולה להמיר אותה על שמי בהמות קדשים שלפני אחת עולה ואחת שלמים ואמר זו תמורת עולה ותמורת שלמים דכיון דאפשר לקיים דבריו הראשונים והאחרונים ממכר ויבא בדמי תליה עולה ובדמי תליה שלמים (ד) אמרינן דאף בגמר דבריו אדם נתפס שכן היתה כוונתו מתחלה לכך לשם עולה ולשם שלמים אלא שלא היה יכול להוציא את שניהם מפיו בבת אחת ואמר כזו אמר זו אבל גבי נזירות ליכא למימר הכי הוה ליה האי נדר ופתחו עמו שלא הזיר אלא מן הגרוגרות והואיל דלא חייל עליה נזירות בגרוגרות אין בדבריו כלום ואינו נזיר כלל: **וכ"ש נמי.** כיון דהאי נדר פתחו עמו (ה) אמאי הוי נזירות כלל הא פתחו עמו דאינו רוצה להיות נזיר אלא מן הגרוגרות וכל היכא דפתחו עמו אפילו ר"מ מודה: **אלא כ"ש סברי לה כר"מ.** (ו) ומש"ה כיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר ודאי והאי דלבתר הכי אמר מן הגרוגרות ואינו (ז) אפ"ה מוחר כיון דכ"ש סברי אין שאלה בטעות להקדש ולא לטעות בנזירות דהקדש דמי כדכתיב קדוש יהיה גדל פרע (במדבר ו): **וכ"ש סברי.** כיון דלא הזיר כשאר הנחרין שאין נוחרין אלא מן היין אין שום נזירות אל עליו דאית להו כר"ש דתנן כו' (ח) לנסוף קתני לה: (ו) (ט) מתני' דקתני לכ"ה אפי' נדור לא הוי: (ח) **כ"ש.** דסברי נדור מן הגרוגרות ונזיר מן היין סברי להו כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר ב"ש נזיר והוי נמי נדור מן הגרוגרות דסברי לה כר' יהודה דאמר (ט) שאוסרין עליו בקרבן ומתני' קתני דכ"ש סברי נזיר ותו לא: **וכ"ש נדור.** מן הגרוגרות ודבילה ואינו נזיר מן היין משום דנדר ופתחו עמו הוא ומתניתין קתני דבית הלל אומרים אינו נזיר דבין לרבי יהודה בין לתנא קמא דידיה אליבא דבית הלל אינו נדור ואינו נזיר: **ליענא אחריינא אמרי לה כו'** (ו) **נדור ואינו נזיר.** ותנא קמא דר' יהודה אמר דנזיר אליבא דכ"ש והיינו דלא כרבי נתן: אמר מ"ם דבעבר כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך נותן דמיו וקרי להו ערך לדמי האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוצרא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר לא מיין אלא מגרוגרות וסיפא דפריני תחילת דבריו קאמר הלכך לאו כלום קאמר: **לאיתשולי** קאתי. לאו דוקא לאיתשולי הוא לא בא לשאול לאחר על נדרו ממחת אמר שחל בו איחר ונולה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: ולב"ש נדרו ופתחו עמו. דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוציא מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת וכמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופתחה מבן חדש שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מתרצינן לדוריה

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דנחית לפרושי ולא פירש מיולא מגפן היין וכגמ' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ב) כיצוי כיצוין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אחה כיצוי כיצוין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה קרי ליה כגוויי מה שייך דבילה בנזירות וי"ל דכיוון[2] קרי לדבילה תירוש: **אמר ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן.** רבי יהודה פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יולא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי כקרבן וא"ת אינו נזיר[3] והא אינו נזיר קאמר ואיך יהיה נזיר[3] וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדרים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמר[4] קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר בקרבן בכ"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"ל לומר כ"ף: **אין אדם מוציא דבריו לבטלה.** נתלוו בנערכין (דף כ. ע"ש) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מכלום וה"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמיס ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה והה"ג דבריו לבטלה[5] יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס ואמאי נדר ופתחו עמו הוא דר"[5] יוסי דהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרבה עד שתסתאב ותמכר ואמאי תמורת שלמים לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל ומ"ש דבריו לבטלה ואינו נזיר כיון שהוציא מפיו דבר אחר לא הוי נזיר ולא נדור. ואמאי בני הישיבה היו תמיהים היאך הוי נזיר לב"ש הא כתי' מכל אשר יעשה מגפן היין: ר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה בערכין פ' האומר משקלי עלי קא' ר"מ האומר ערך כלי זה עלי או ערך פחות מבן חדש נותן דמים ומפרש טעמיה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לומר שטעה וכסברה היה שיש נזיר בכה"ג: כר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס נבי ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים דקאמר ר' יוסי תרבה עד שתסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים דכיון דמתחלה היה בדעתו לומר שהיהון חייל שתיהן הכא נמי מתחלה היה דעתו לומר הריני נזיר מן הגרוגרות והרי נדר ופתחו עמו עם הנדר אמר שהא של היתר ונלה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: ולב"ש נדרו ופתחו עמו. דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוציא מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת וכמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופתחה מבן חדש שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מתרצינן לדוריה

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר אמר רבי יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי הן עלי קרבן: גמ' הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש אומרים נזיר ואמאי מכל אשר יעשה מגפן היין אמר רחמנא ב"ש סברי לה כר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וב"ה סברי לה כרבי יוסי דאמר בגמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא ובית שמאי נמי נדר ופתחו עמו הוא אלא ב"ש סברי לה כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכיון דאמר הריני נזיר הוה ליה נזיר כי קאמר מן הגרוגרות ומן הדבילה לאיתשולי הוא דקאתי וב"ש לטעמייהו דאמרי אין שאלה בהקדש וכיון דאין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות ובית הלל סברי כר"ש דתנן ור"ש פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

מתני'

מוציא דבריו לבטלה וה"ג אדם יודע שאין נזירות בגרוגרות וגמר ואמר לשם נזירות יין וכ"ה סברי לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא דר"[5] יוסי דהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרבה עד שתסתאב ותמכר ואמאי תמורת שלמים לשון אחרון ולא חיילא עליה כלל ומ"ש דבריו לבטלה ואינו נזיר כיון שהוציא מפיו דבר אחר לא הוי נזיר ולא נדור. ואמאי בני הישיבה היו תמיהים היאך הוי נזיר לב"ש הא כתי' מכל אשר יעשה מגפן היין: ר"מ דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה בערכין פ' האומר משקלי עלי קא' ר"מ האומר ערך כלי זה עלי או ערך פחות מבן חדש נותן דמים ומפרש טעמיה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לומר שטעה וכסברה היה שיש נזיר בכה"ג: כר' יוסי דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס נבי ה"ז תמורת עולה תמורת שלמים דקאמר ר' יוסי תרבה עד שתסתאב ויביא בדמיה חציה עולה וחציה שלמים דכיון דמתחלה היה בדעתו לומר שהיהון חייל שתיהן הכא נמי מתחלה היה דעתו לומר הריני נזיר מן הגרוגרות והרי נדר ופתחו עמו עם הנדר אמר שהא של היתר ונלה לנו שאין בדעתו לידור כלל כי אמר דברי שאינן כי אין נזיר מן הגרוגרות: ולב"ש נדרו ופתחו עמו. דנהי דאית להו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה מ"מ מה שהוציא מפיו מן הגרוגרות מאי קא עבדת וכמאי דיינת ליה דלא דמי לאומר ערך כלי ופתחה מבן חדש שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מתרצינן לדוריה

מן הגרוגרות ומן הדבילה אבל הכא מן הגרוגרות דקאמר דיינינן (רמאס) [דסתר] לי' ומשני מתוך שאין אדם מוציא דבריו לבטלה מראשית דבריו דאמר הריני נזיר הוי נזיר ומה שאמר מן הגרוגרות דיינינן ליה בחזרה שרצה למצוא פתח שאלה לנדרו כאדם המתחרט על נדרו ובא לפני חכם ופותח בפתח של חרטה לשאל על נדרו גם זה נתחרט בתוך כדי דיבור ואמר דבר אחר אבל בזה שפותר מה שאמר הריני נזיר ולא אולינן כתר סיפא דמילתי' דב"ש לטעמייהו דאמר לקמן (בדף"ה) דהקדש בטעות הקדש דילפינן מתמורה הלכך לא שייך בה שאלה וה"ה חזרה וכן נמי בנזיר דכתיב ביה קדוש יהיה האף בתוך דיבור אין יכול לחזור בו הלכך הוי נזיר: וב"ה סברי כר"ש אבי הרי עלי מנחה מן השעורים דקאמר פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים הכא נמי

מסורת הש"ס

ג) (לקמן י.) ממחות פל: קנ., ב) (ערכין ה. וש"נ), ג) (פסחים נג: וש"נ), ד) (לקמן יב: ממחות פל: קנ.), ה) (נדרים עח. ב"ב נ: [ערכין כ.], ו) (פסחים נג: ממחות קנ. ב"ב נ:), ז) ל"ל שאסלא, ח) מלמן שיין לע"ב, ט) ל"ל ומדור, י) גירסת מ"מ לטעמייהו, כ) גירסת מ"מ וכ"ש ס"ל.

נוסחת הריב"ן

ג) בדברו: ב) (הריני כו' הדבילה) ליתא בכ"י: ג) שאוסרן: ד) זה: ה) ליה: ו) (דמי) ליתא בכ"י: ז) ומיהו: ח) ובסוף: ט) (ממתניתן כו' לא הוי) ליתא בכ"י: י) שאוסרן עליו בקרבן הכ"ד ואח"כ מה"ד מתניתן קתני לב"ה בלפני' נדור לא הוי ולקמן הא דאמרינא אחרינא אמרי לה ר' נתן לומר כו' והכ"ד ואח"כ מ"ש אמר הרי עלי והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(א) גב' ולבית שמאי נמי: (ב) רש"י ד"ה ל"ל יהודה וכו' שום נזירות כלל בזמן שאומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה אלא שאמרו שחוששין לדבריו לפי מה שאומר הרי הן עלי קרבן ר"ב פי' שאומר עתה נלכי היה לו שיהיו הגרוגרות עלי קרבן: (ג) ד"ה כ"ש אין לו וכו' דכיון לנעלה דהאומר ערך זה עלי וכו' וחייב בכל דמיו אף ה"נ נ"ב ומי' ערכין דף ה ע"א מ"ר המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר נותן דמי וחכ"א לא אמר כלום כמאי קתפלגי ר"מ סבר אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכו' ופליגי נמי התם בכלי וע"ש עוד דף כ ע"ב: (ד) ד"ה וכ"ה לאמרי וכו' אלא שלמים אתם אמרינן וכו' דליבא לאימר: (ה) ד"ה ולב"ש נמי וכו' עמו הוא אמאי: (ו) ד"ה וכ"ה סברי וכו' קתני לה הכ"ד ואח"כ מ"ה כ"ש סברי נדור: (ז) ד"ה ליענא אחרינא אמרי לה כו' ב"ש סברי נדור ואינו נזיר וכו' והיינו דלא כר' נתן ומתניתין קתני לב"ה אינו נזיר אבל נדור מיהא הוה ולישנא אחרינא אמרי לה ר' נתן אומר כו' דאפילו נדור לא הוי הכ"ד ואח"כ מ"ה אמר הרי עלי:

הגהות התוספות

1. ל"ל ותימה למה. 2. ל"ל דכיוצאי מפרש דקרי לתרוגי כו' ר. 3. ל"ל נדור. 4. ל"ל דלא אמר. 5. ל"ל הא דר' יוסי. 6. ל"ל והא ר' יוסי דקאמר בגמר. 7. ל"ל דהני מילי, ומיהת דהכי מפורש נמחק. 8. תינח הכא ומאי. 9. ל"ל בנדור. 10. תיכות יתוירן דשמיהם דס"ל דשני' נמחק, ול"ל דאמר הכא כו'. 11. ל"ל לא לא. 12. ל"ל נחזר.

מוסף רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה. גרוגרת ודבילה לא שייכא כהו נזירות (מנחות קנ.) ואין נזירות אלא מן היין (שם פא. מכת"י). בית שמאי אומרים נזיר. מן היין דתפוס לשון ראשון (שם קנ.) אינו נזיר. (שם פא.) יכיון דאמר הריני סתם, נזירות מיין משמע (שם מכת"י). ובית הלל אומרים אינו נזיר. דנדר ופתחו עמו הוא (שם). בגמר דבריו אדם נתפס. אף בגמר דבריו אדם נדבק ונתפס, כלומר מוקפ הוא את גמר דבריו, דמגן הכי זו תמורת עולה תמורת שלמים, כי זו תמורת עולה, דבריו כ' מאיר דאמר תפוס לשון ראשון, ר' יוסי אומר אם לכך נתכוון אמלה כוחיל ולא הוי אפשר ליה לזוהות שני שמות כאחד ועל כרחו הוצרת זה אחר זה, דבריו קיימין ותרבה עד שתסתאב ותמכר ויבא בדמי תליה עולה ובדמי תליה שלמים (פסחים נג.). נדר ופתחו עמו הוא. אם אמר אמר מחרטה (נחות פא: מכת"י) אם הנדר אמר בתחתה לו אמר אמר פתח שאלה בהקדש. דהקדש טעות הוי הקדש (נדרים עח.) אין שאלה בהקדש. (שם קנ.). אין שאלה בהקדש. דהקדש טעות הוי הקדש בכוס הקדש בעולם, דאפילו כשמגלה לו הכוס פתח לו תרוצה אינו יכול להמירו, דאמ"נ דעוקר את הנדר מעיקרו ומרשהו מדר של עשות, אפילו הכי נמי הקדש לא אמרינן אם הכי, דאפילו כשנעשה הקדש בטעות הידוח לתקדש, תפני ליה הקדש נמוד, כ"ש היכי דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פתח הקרוצה שיגלה לו הכוס לבחוריו (ב"ב קכ.). ור' שמעון פוטר. כלומר הרי עלי מנחה מן השעורים, דתנן בממחות מנחה מן החטים, דיכון דאמר הרי עלי מנחה תפוס לשון ראשון ומנחה אינה כאה מן השעורין נדבה, הלכך יבוא מן המתיעון, ור' שמעון פוטר דאמר לף כגמר דבריו אדם נתפס ונדבק ודעתו לכל מה שמוליא כפיו ומלמנתן שעורין נתכוון ופטור שאדם יכול להתנדב ולהביא כן ולפיכך אין בדבריו כלום (פסחים נג.).

עין משפט
נר מצוה

א א מיי' פ"ט מהלכות מירות הלכה י:

תורה אור השלם

1. כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל:
במדבר ו ד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אין אדם מוציא דבריו לבטלה וכו' וי"ל דלא ניחא ליה וכו' ומעתה אפילו ר"מ דערכין יכול לפטור כב"ה ד"מתני' מטעמא דקתמר וכו' כל"ל: **ב)** ד"ה תיפוק ליה אלא כו' מרבה אמינא דאין לו מרבה אמינא דאין לו מרבה אמינא דאין לו